

REBEKA UNA

PASKUTINIAI VAIKAI

Iliustravo Lena Klyukina

Vilnius
2024

<i>1.</i> Nuolydžio kaimas	<i>7</i>
<i>2.</i> Elsis neištveria	<i>9</i>
<i>3.</i> Miegas ir medis	<i>12</i>
<i>4.</i> Mira	<i>15</i>
<i>5.</i> Vėl Elsis	<i>18</i>
<i>6.</i> Gerda	<i>22</i>
<i>7.</i> Žinia	<i>28</i>
<i>8.</i> Kąjus (rimtas dvynys)	<i>29</i>
<i>9.</i> Tadas (tasai, kuris nerimtas)	<i>35</i>
<i>10.</i> Sapnas	<i>37</i>
<i>11.</i> Ezra	<i>40</i>
<i>12.</i> Baja	<i>44</i>
<i>13.</i> Liudvikas	<i>49</i>
<i>14.</i> Vėl Liudvikas	<i>52</i>
<i>15.</i> Mira ir Linas	<i>55</i>
<i>16.</i> Varlės ir krautuvė	<i>58</i>
<i>17.</i> Baidyklės priešams	<i>61</i>
<i>18.</i> Vienas geras darbas	<i>65</i>
<i>19.</i> Bobitos šuo	<i>70</i>
<i>20.</i> Slėpynės	<i>74</i>
<i>21.</i> Nepaskutinė karta	<i>82</i>
<i>22.</i> Janas, kurio vardas Mošė	<i>87</i>
<i>23.</i> Kur yra Baja?	<i>94</i>
<i>24.</i> Karnavalas	<i>96</i>
<i>25.</i> Marmio užduotis	<i>100</i>
<i>26.</i> Žmogus butelyje	<i>106</i>
<i>27.</i> Vėl miegas ir medis	<i>109</i>
<i>28.</i> Įsikibti į gyvenimą	<i>110</i>
<i>29.</i> Kitas darbas	<i>113</i>
<i>30.</i> Taigi...	<i>116</i>

Taip jau atsitiko, kad esame paskutiniai. Nuolydžio kaime penki šimtai vaikų, tad nėra ko stebėtis, kad žinia paveikė visus skirtingai. Ar galėjo visi reaguoti vienodai? Baja sako: jokių būdu.

Kad esame paskutinė karta, kad po mūsų daugiau nieko nebus, sužinojome dar neprasidėjus Karnavalui. Iš vakaro naujieną pranešė tėvai, o kitą rytą sužinojome iš mokytojos Jūros. Ji puiki mokytoja – reikalui esant išvirs arbatos turkiškame arbatinuke, pasisodins priešais save į pirmą suolą ir visada paklaus, koks rūpestis mus kamuoja.

Žinią tėvai pristatė kaip kuris sugebėjo. Dvynių Kajaus ir Tado tėvas įsirangė į jų lovas, kurias pats sukaldė, kai šiems dar nebuvo dvejų. Kajaus lovoje apsimetė švilpaujįs. Pas Tadą vartaliojo ir svaidė į lubas drugiagaudį, kol galiausiai nervingai krizendamas surezgė sakinį apie visų mūsų pabaigą.

Miros tėvai pradėjo kalbą iškart po vakaro pasakos. Pasaka buvo Miros mylimiausioji, apie pasakorių ir karalių, kuris pralošia arkliaganiumi lažybas sušukdamas: „Tu meluoj!“

Elsio močiutė Tamara (Elsiui besivalant dantis) užrėmė vonios duris ir pareiškė norinti tarti žodelį kitą.

Mano mama prisėdo ant mano lovos krašto su pašildyto pieno puodeliu, kuriame tirpo sutrintas bananas. Mano tėtis buvo išvykęs į reisą, kaip visuomet. Prakaito lašeliai ant mamos kaktos bylojo, jog mama vėl ištisą dieną sukiojosi greitaeigiu traktoriumi sojų lauke svilinama kaitrios saulės. Pažvelgė į mane taip, tarsi ketintų susišluoti sojas, žirnius ir mane ir trauktis iš Kilimandžaro papėdės.

Kodėl visa tai išgirdome prieš miegą? Kodėl ne rytą, garuojant gilių kavai ir kremtant ką tik iškeptus avižinius sausainius?

Jei ryte išgirsi nelauktą žinią, tave pakirs kaip medį dar neišaušus svilinančiai dienai. Šliauši kaip vabalas, be vandens ir gyvybės, kovodamas su miriadais dulkių ir šaukdamasis budinčio prie tavo lovos baziliko.

O vakare?

Jei užmigęs po baziliku su baisia žinia išmiegojai visą naktį ir pabudai, vadinasi, išgyvenai baisiausia, esi gyvas ir sugalvosi ką nors geriau.

Elsis neištvėrė. Išbėgo iš klasės neatsisukdamas.

Jam sunku patikėti tuo, ką išgirdo iš auklėtojos ir močiutės Tamaros. Tamara augina Elsį viena, o tai retas atvejis. Nuolydžio kaimas Kilimandžaro papėdėje – tai pilnų šeimų ir pilnų kartų kaimas. Šeimose, be tėvų, gyvena seneliai iš abiejų tėvų pusės, dėdės, tetos, bent vienas ar viena iš pusbrolių ar pusseserių, o kai kuriuose namuose dar ir proseneliai. Mūsų knibždėte knibžda, ypač vyresnių.

Elsį mama paliko, kai jam buvo dveji. Tėtis mirė pasigavęs maliariją, kuri sunaikino jo kepenų ląsteles. Jis dirbo tolimųjų reisų vairuotoju, bet parazitinę ligą pasigavo žvejojdamas upelyje prie namų. Gydėsi priešokiais, daugiausia gerdamas ryžių degtinę.

Užtat liko nuostabiausia močiutė, tėčio mama, kuri sakdavo: „Aukščiau nosį, Elsi“ arba „Tai geriau nei burokinė tarka neregiumi¹, Elsi.“ Šie žodžiai padėjo Elsiui nenumirti.

¹ Lengvai suprasite, jog burokinė tarka neregiumi – visiška nesąmonė. Ką gali reljefinį raštą pažįstantis neregys suprasti braukdamas per iškilusias skylės tarkoje?

Elsis sukiodavosi mano, Jano ir Zigmundo sodyboje dažniausiai ką nors meistraudamas.

Šiandien niekaip neradau Elsio.

Žinau jo mėgstamas vietas. Pirmoji – namelis palei upelį Marmį, kurį išrausėme su Elsiu, vėliau suskato vagą kasti ir suaugusieji, tad kaimą dabar girdo penkių kilometrų ilgio gruntinis siaurukas. Marmis – tikras stebuklas, nes, išrausęs vagą, aukso vertės gruntinis vanduo plūstelėjo į paviršių tarsi trūktelėtas už pakarpos. Liūčių sezono metu lentjuostės pločio Marmis patvinsta ir pritraukia ilgakojų grybinių uodukų ir maliarinių siaurapilvių spiečius bei vieną kitą pilkąjį geltonosios karštinės uodą.

Namelis bestiklėmis angomis kadaise buvo Elsio šeimos svirnas, vėliau jo angas uždengėme plonu bambukiniu tinkleliu nuo mašalų. Po pamokų ten pliekdavome kortomis. Elsis mėgdavo pakortuoti ir vienas.

Kita numylėta Elsio vieta – mangas, daugiau nei prieš šimtą metų suleidęs šaknis šurkščioje stačiakampio mokyklos stadiono dirvoje. Šiame stadione vyksta kasmetiniai Karnavalai, mes spardome kamuolį pertraukų metu, o atokiausiame šiauriniame stadiono krašte ošia mangamedis. Šimto metrų spinduliu aplink jį žolė niekad neišdega, taigi nori tikėk, nori ne, mangas toks pat stebuklingas kaip ir tulsi. Elsiui nieko nėra smagiau, kaip tabaluoti kojomis ant šakos ar snausti atsirėmus į kamieną dembliniame miegmaišyje. Elsiui mangas toks kaip man tulsi. Snausdamas atrėmęs galvą į kamieną jis sapnuoja ir klauso savęs.

Elsio nerandu nei namelyje, nei po mangu.

Belieka ieškoti parduotuvėje.

Bobitos parduotuvei priklauso pati atokiausia vieta šiaur-rytinėje Nuolydžio kaimo dalyje. Ties ja Marmis suteka į daubą ir toliau garma link eukaliptų giraitės. Parduotuvėje pardavinėjami dembliai, cigarai ir imbieriniai saldainiai. Vidiniame kieme, kurį juosia raudona mūro tvora, ilsisi Bobitos šuo, ilgaplaukis špicas, kuris prieš septynerius, o gal dar daugiau metų (Bobita kas kartą vis keičia datas) visam laikui atgulė po žeme. Pamanytum, jog Elsis yra didelių šunų gerbėjas, bet iš tiesų, atsitūpęs prie špico kauburio, sekioja bengalinius driežus, Jemeno chameleonus ir barzdotąsias agamas. Elsis sykį prasitarė norėjęs gimti driežu.

Ir pas Bobitą Elsio nėra.

Ivykus ne vienai gamtinei katastrofai ir siaučiant vis ilgesnėms sausroms, mūsų planeta tampa vis mažiau tinkama žmonėms. Europos žemynui atsidūrus po vandeniu, Nuolydžio kaimas Kilimandžaro papėdėje – viena iš nedaugelio vietų, kur tebegyvena vaikai, tėvai ir seneliai. Jie mokosi užsiauginti maisto, skurdų racioną gardina prieskoniais, o plastikinius žaislus seniai pakeitę kitais. Vieną dieną kaimo vaikai išgirsta žinią, kad jie – paskutinioji žmonių karta mūsų planetoje. Naujieną kiekvienas priima skirtingai. Vienas meistrauja baises kaliauses, antras ruošiasi pabėgti, trečias – apsimeta, kad jam svarbu tik rožės, kurias pravardžiuoja varlėmis. Visi stengiasi atrasti prasmę naujoje atkarpoje, kurią turės nugyventi. Gal joje bus kas nors gražaus? Knyga skirta skaitytojams nuo dešimties metų, tačiau poetiška kalba ir giliomis įžvalgomis patrauks ir suaugusiuosius.

Lietuvių rašytoja Rebeka Una – mylima skaitytojų ir vertinama literatūros kritikų. Paaugliams parašė knygas „Atjunk“, „Gyvažmogis“, „Šeštadienį, aštuntą valandą“, vaikams – „Pijus ir Nikolas“, „Barbora ir pelkių senelis“, „Aš esu Tomas, seklys“ (dvi dalys), „Labas, aš Tadas“ (dvi dalys), „Šiukšlių Dievas“, „Aš pakeisiu pasaulį.“ Knygą „Paskutiniai vaikai“ puošia lietuvių dailininkės Lenos Klyukinos iliustracijos.

Redaktorė **Giedrė Kmitienė**

Korektorė **Eglė Devizytė**

Maketavo **Jovita Tamašauskienė** ir **Andra Paplauskaitė**

Tiražas 1200 egz.

Išleido leidykla „Nieko rimto“

Dūmų g. 3A, LT-11119 Vilnius

www.niekorimto.lt

Spausdino UAB BALTO print

Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

